Valtiovarainvaliokunta/ Asunto- ja ympäristöjaosto
Viite: HE 134/2016 Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

NAL:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ VALTION TALOUSARVIOKSI 2017

Nuorisoasuntoliitto ry (NAL) kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että nuorille pystytään jatkossakin rakentamaan kohtuuhintaisia asuntoja, nuorten asunnottomuuteen puututaan jo ennen sen syntyä ja asuminen nostetaan nuorisotakuun kulmakiveksi.

Nuorisoasuntoliitto muistuttaa, että Suomessa alle 30-vuotiaat ovat asuntomarkkinoilla poikkeuksellisessa asemassa. Tilastokeskuksen mukaan alle 30-vuotiaista 75 prosenttia asuu vuokralla. Yli 45-vuotiaista vuokralla asuu enää 22 prosenttia. Selkeän yliedustuksen takia on tärkeää, että alle 30-vuotiaita tarkastellaan vuokra-asuntomarkkinoilla jatkossakin omana erityisenä ryhmänään.

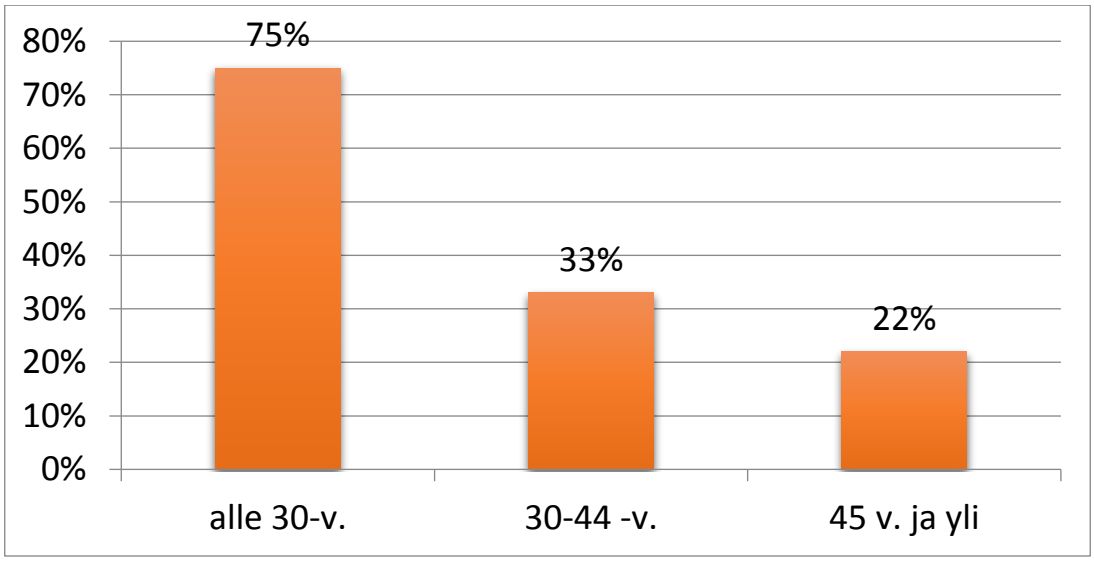
Samalla Nuorisoasuntoliitto kiittää eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostoa mahdollisuudesta antaa lausunto valtion talousarviosta 2017.

Taustaa alle 30-vuotiaiden asemasta asuntomarkkinoilla

Nuorten asema asuntomarkkinoilla on muuta väestöä heikompi muun muassa alhaisen tulotason takia. Esimerkiksi NAL:n omistaman rakennuttaja- ja vuokrataloyhtiö Alkuasunnot Oy:n asuntoihin kuluvan vuoden aikana asukkaiksi valituista henkilöistä puolet ilmoittaa tuloikseen alle 1000 €/kk. Hakijoista noin kolmasosa ilmoittaa tuloikseen enintään 500 €/kk ja heidän mediaanitulonsa ovat alle 800 €/kk. Vuokrien edelleen noustessa vaarana on, että etenkin pääkaupunkiseudulla kasvavalle joukolle nuoria oma koti jää kustannusten takia haaveeksi tai jos asunnon saa, sitä ei voi pitää. Korkea vuokrataso myös ajaa nuoria taloudellisiin ongelmiin ja kasvattaa maksuhäiriöiden riskiä.

Vuokra-asuminen on etenkin nuorten asuntokuntien asumismuoto. Jos tarkastellaan asuntokunnan vanhinta henkilöä, ikääntyminen johtaa vuokralla asumisesta toisiin asumismuotoihin. Asuntokunnista, joiden vanhin henkilö on alle 30-vuotias, vuokralla asui 75 prosenttia, 30-44-vuotiaiden asuntokunnista kolmannes ja 45 vuotta täyttäneistä vuokralaisasuntokuntia oli enää 22 prosenttia (Taulukko 1).

Nuorisoasuntoliitto ry
Viljatie 4 D 29, 00700 Helsinki
info@nal.fi | www.nal.fi
tel. (09) 7740 280 | fax (09) 555 025

Taulukko 1. *Vuokra-asumisen osuus asuntokunnan vanhimman henkilön mukaan (Lähde: Tilastokeskus, Asuntokunnat ja asuinolot 2014)*

Noin joka kymmenes alle 30-vuotias on menettänyt luottotietonsa. Suomen Asiakastiedon mukaan 370 000 luottotietonsa menettäneistä on alle 30-vuotiaita 80 800 eli lähes neljännes (22 prosenttia). Näiden nuorten on käytännössä mahdotonta saada asuntoa vapailta markkinoilta. Valitettavasti monet yleishyödyllisetkään vuokranantajat eivät vuokraa heille asuntoja, toisin kuin NAL. Asunnon saamisen lisäksi nuorten maksuongelmat vaikeuttavat usein myös asumisen onnistumista ja ylipäänsä nuorten elämänhallintaa.

Vuokra-asumisen kustannukset kuriin

NAL tervehtii ilolla hallituksen esitystä 40 vuoden korkotukilainojen omavastuukoron alentamisesta 1,7 prosenttiin vuoden 2019 loppuun asti. Vastuullisen ja yleishyödyllisen vuokranantajan käsissä koron puolittaminen edistää kohtuuhintaista vuokra-asumista. Myös lainanlyhennysohjelmien muuttaminen aiempaa etupainoisemmaksi helpottaa rakentajien rahoituksen saamista juuri silloin, kun sitä tarvitaan.

Hallitus esittää myös erityisryhmien investointiavustusten myöntämisvaltuuden kasvattamista 130 miljoonaan euroon. Nimenomaan erityisryhmien investointiavustuksilla on saatu rakennettua kohtuuhintaisia nuoriso- ja opiskelija-asuntoja, joista on ollut ja on yhä varsinkin kasvukeskuksissa suuri pula. ARA:n investointiavustuksissa tulee priorisoida nuorisoasuntohankkeita, ja niiden avustusprosenttia pitää korottaa, jotta kohtuuhintaisten asuntojen tuotanto jatkuu tulevaisuudessakin. Koska Raha-automaattiyhdistys ei enää tue investointiavustuksin

nuorisoasuntojen rakentamista, tulee Lakia avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi muuttaa siten, että nuorisoasumisen avustusprosentti nostetaan nykyisestä 10 prosentista takaisin aiempaan 20 prosenttiin.

NAL näkee hyvänä, että vuokra-asuntotuotantoa pyritään lisäämään kasvukeskuksiin ja erityisesti metropolialueelle. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon tuotantotavoitteita ei ole kuitenkaan saavutettu kasvualueilla vuosiin. Valtion tulee tunnustaa asuntopolitiikassaan metropolialueen ongelmien erilaisuus ja vakavuus muuhun maahan verrattuna. Hallituksen tulee asuntopolitiikassaan löytää todellisia keinoja valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi on löydettävä toimivia keinoja vuokratason nousun ehkäisemiseksi. Yleishyödyllisten rakennuttajien vuokra-asuntotuotannon tukeminen hillitsee vuokra-asumisen kustannuksien kasvua.

Ilman muutoksia eduskunnan käsittelyssä olevan valtion vuoden 2017 talousarvioesityksen perusteella nuorten asumiseen osoitetut varat ovat selvästi riittämättömät nuorten asuntotilanteen parantamiseksi.

Pitkäaikaisasunnottomuutta ei voi poistaa ennaltaehkäisemättä nuorten asunnottomuutta

Suomessa on tilastojen mukaan 1652 asunnotonta alle 25-vuotiasta nuorta. Se on 45 henkilöä enemmän kuin edellisvuonna. Heistä 382 on pitkäaikaisasunnottomia. Lähes joka neljäs yksinelävä asunnoton Suomessa on alle 25-vuotias (ARA:n selvitys 1/2016: Asunnottomat 2015). Nuorista asunnottomista lähes 65 %, siis reilu 1000 henkilöä, elää pääkaupunkiseudulla, jossa merkittävänä haasteena on pienten, kohtuuhintaisten asuntojen puute. Lisäksi nuorten asunnottomuus tilastoituu huonosti, ja NAL:n arvioiden mukaan määrä on todellisuudessa jopa kaksin-kolminkertainen. Sipilän hallituksen uusi asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma (AUNE) hyväksyttiin tänä keväänä. Nyt on tärkeää, että jo PAAVO I ja II -ohjelmien aikana toteutettujen monialaisten hankkeiden luomat hyvät toimintamallit saadaan käytäntöön.

Monialaisen yhteistyön jatkaminen on välttämätöntä nuorten asunnottomuuden ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Nuorisotakuun kehittämisessä tulee toteuttaa nuorten hyvinvointia edistäviä monialaisia hankkeita ja huomioida asumisen keskeinen merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Siihen pyrkii muun muassa NAL:n Onnistu asumisessa -hanke. On resurssien haaskausta keskittyä vain yhden elämän osa-alueen parantamiseen, jos muut elämän perusedellytykset eivät ole kunnossa. Pitkäaikaisasunnottomuuden ennaltaehkäisyn ja asunnottomuuden uusiutumisen estämisen kannalta keskeistä on nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäiseminen. Asunnottoman nuoren asuttaminen säästää yhteiskunnan varoja noin 15 000 euroa

vuodessa.

Talousarvioesitykseen on kirjattu, että ARA voi myöntää enintään 0,9 miljoonaa euroa asumisneuvojatoimintaan. Myöntövaltuus on vaatimaton siihen nähden, kuinka tehokkaasti asumisneuvonta asunnottomuutta ja asumisen ongelmia ennaltaehkäisee ja vähentää. **Erityisen tehokasta asumisneuvonta on juuri nuorten kohdalla, joten esitämme asumisneuvonnan tukea lisättäväksi 300 000 eurolla, jotta toiminta vakinaistuisi kunnissa. Osa asumisneuvonnan määrärahasta olisi hyvä kohdentaa nimenomaan nuorille.**

Nuorisotakuussa tulisi huomioida asuminen

Nuorisotakuun tavoitteena on nuorten työllisyys- ja koulutustilanteen parantaminen. Nuorten työssäkäynti ja kouluttautuminen sekä syrjäytymisen ehkäisy vaativat, että nuorten asuminen on kohtuullisesti järjestetty. **Asumisen näkökulman tulisi ehdottomasti nousta nuorisotakuun kulmakiveksi. Se voitaisiin toteuttaa eri palveluissa edullisesti esimerkiksi huomioimalla asuminen osana alkukartoitusta.**

Nuorten asumiseen liittyvät ongelmat eivät kosketa vain niitä nuoria, joilla on ongelmia elämänhallinnan kanssa. Ongelmat näkyvät myös elinkeinoelämässä. Osaavan ja motivoituneen työvoiman saaminen voi muuttua nykyistäkin hankalammaksi, jos nuorisotakuussa ei oteta huomioon asumisen merkitystä päivittäiseen elämiseen, työhön ja opiskeluun. Nuoren näkökulmasta tarkasteltuna asunnottomuus, tarpeisiin sopimaton asunto tai hyvien kulkuyhteyksien puute voivat luoda ongelmia aina ajankäytön suunnittelusta sosiaaliseen syrjäytymiseen.

Helsingissä 16.10.2016

NUORISOASUNTOLIITTO RY

Tuomas Nurmela
puheenjohtaja

Minna Vierikko
pääsihteeri